

Преглед будућности пољопривреде и безбједности и здравља на раду

Предвиђање о новим ризицима и ризицима у настајању у
области безбједности и здравља на раду

Сажетак

Ауторски тим: Alun Jones – CIHEAM (Међународни центар за напредне агрономске студије), др. Martina Jakob – Leibniz институт за пољопривредно инжењерство и биекономију е.В. (АТВ) (члан Sacrima-е), др. John McNamara – Teagasc (Ирска управа за пољопривреду и развој хране), допринос – др. Andrea Teutenberg (KWF).

Вођење пројекта: Annick Starren, Emmanuelle Brun и Ioannis Anefantys (EU-OSHA), подршка – Elisabetta de Cillis.

Овај извјештај је наручила Европска агенција за безбједност и здравље на раду (EU-OSHA). Његов садржај, са свим израженим мишљењима и/или закључцима, представља ставове самих аутора и не одражава нужно ставове агенције EU-OSHA.

**Europe Direct је услуга која вам помаже да добијете одговоре на
своја питања о Европској унији на бесплатни број (*):**

00 800 6 7 8 9 10 11

(* Поједини оператери мобилне телефоније не допуштају приступ бројевима 00 800, или могу да врше наплату тих позива.

Више информација о Европској унији доступно је на интернету (<http://europa.eu>).
Луксембург: Канцеларија за публикације Европске уније, 2020.

© Европска агенција за безбједност и здравље на раду, 2020.
Репродукција је дозвољена под условом да се наведе извор.

Сажетак

Овај извјештај је наручила Европска агенција за безбједност и здравље на раду (EU-OSHA) у циљу да прво испита будући развој догађаја у сектору пољопривреде те да онда размотри импликације тих трендова на безбједност и здравље на раду (енгл. occupational safety and health – OSH).

Сектор са озбиљним изазовима у области безбједности и здравља на раду

Пољопривреда и шумарство спадају међу најопаснија занимања у Европи, са високим нивоом несрећа које утичу на одрживост овог сектора. У посљедњих десет година у сектору пољопривреде и шумарства у просјеку је забиљежено више од 500 смртних случајева годишње и више од 150.000 несрећа без смртног исхода (Eurostat, 2017). Недавна истраживања указују на то да је у сектору пољопривреде и шумарства широм Европе присутно значајно непријављивање несрећа, како оних са смртним исходом тако и без смртног исхода (Merisalu et al., 2019). У многим случајевима су пољопривреда и шумарство у оквиру националног извјештавања такође смјештени на врх списка или су при самом врху списка сектора по питању нивоа присутног ризика.

Здравље пољопривредника је кључно питање у овом сектору. Болест коронавируса 2019. (COVID-19) и с њом повезани ризици у области безбједности и здравља на раду истакли су важност здравља и радних услова у овом сектору, тако да је Европска комисија усвојила смјернице за заштиту сезонских радника, укључујући њихову безбједност и здравље (ЕС, С2020 4813 финално), а неке државе чланице су усвојиле смјернице за пољопривредни сектор (OSHWiki 2020. о COVID-19). Више од 60% пољопривредних радника има пријављену ограничавајућу хроничну болест и висок ниво кардио-васкуларних болести (КВБ). Према једној анкети спроведеној у ЕУ 2012. године, код радника у сектору пољопривреде постоји већа вјероватноћа него код радника у било којем другом сектору да ће навести да рад утиче на њихово здравље (Eurofound, 2012). Еуростат (2010) је такође извјестио да се здравствени проблеми повезани са радом јављају чешће у сектору 'пољопривреде, лова и шумарства' заједно са сектором вађења руда и камена него у било којем другом сектору. То је повезано са чињеницом да су неке од најнеповољнијих карактеристика посла, као што су мануелни рад и атипично радно вријеме, присутније у овим секторима. У овом извјештају сажето је описан низ ризика за безбједност и здравље на раду који утичу на пољопривреднике и шумске раднике. Ризици повезани са пестицидима, мишићно-коштани поремећаји (МКП), зоонозе, рак коже те стрес и психосоцијални проблеми представљају велике континуиране ризике и ризике у настајању у овом сектору који се или неадекватно контролишу или су потцијењени због недостатка тачних података током година.

Сектор у транзицији

Овај извјештај даје преглед будућих трендова у пољопривреди и шумарству, као што су нове технологије и климатске промјене, идентификује посљедичне технолошке и организационе промјене у сектору и дефинише импликације за безбједност и здравље на раду међу пољопривредницима, шумарским и другим радницима у овом сектору. У извјештају се разматра већи број потенцијалних ризика у настајању, нарочито оних који су најнепосреднији, односно оних који су повезани са дигиталном еволуцијом у сектору и који су посљедица климатских промјена. Циљ прегледа датог у овом извјештају јесте да се да подршка креаторима политике на европском и националном нивоу у изради стратегија, прописа и спроведбених, усмјеравајућих и потпорних мјера.

У извјештају се испитује више питања која утичу на будућност пољопривреде и шумарства: паметна пољопривреда (прецизна пољопривреда, дигитализација и сл.) и други технолошки развој, климатске промјене и еколошка питања, друштвени и потрошачки трендови, питања тржишта рада и организациона питања те фактори међународне трговине и економије.

Паметна пољопривреда (дигитализација и употреба нових технологија) предмет је велике пажње у овом сектору, јер је идентификована као једна од ријетких иновација које би могле потенцијално да доведу до промјене парадигме у продуктивности и повећању производње хране.

Према истраживању које је спровела Организација за економску сарадњу и развој (OECD), дигитални интензитет ⁽¹⁾ у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства је 'низак', при чему је пољопривреда заједно са девет других сектора у најмање развијеној четвртини свих сектора. Један други извјештај је европски пољопривредни сектор чак ставио на предзадње мјесто међу свим привредним секторима у смислу дигитализације (Calvino et al., 2018.; McKinsey Global Institute, 2016)

Настале промјене и исходи безбједности и здравља на раду

Утицај нових технологија

Усвајање паметних пољопривредних и шумарских пракси значајно варира у цијелом сектору. Један од најважнијих фактора који утиче на њихово усвајање је величина пољопривредног газдинства, заједно са приходом. Усвајање паметне технологије такође зависи од довољног широкопојасног приступа интернету, с тим да само 50% руралних подручја у ЕУ има одговарајући широкопојасни приступ интернету. Културни контекст сваке земље, просјечан ниво образовања, генерацијски изазови и секторски аспекти сви имају велики утицај на усвајање технологије у ЕУ. Очекује се да ће дигиталне разлике повећати економски јаз између малих и великих пољопривредних газдинстава и између земаља. Дигитализација пољопривреде има потенцијал да оствари позитиван утицај на овај сектор, јер нуди бројне предности: повећање пољопривредне производње, продуктивности и приноса; смањење трошкова производње; побољшање безбједности и квалитета хране путем праћења и слједивости прехранбеног ланца; повећање здравља и добробити стоке; те унапређење заштите околиша због омогућавања пољопривредницима да ефикасније прате здравље биљака путем сензора и да се благовремено боре против болести биљака.

Дигитализација пољопривреде ће такође довести и до неких негативних утицаја: смањења броја радних мјеста у сектору; пада конкурентности малих породичних пољопривредних газдинстава; повећања зависности пољопривредника од великих мултинационалних предузећа и предузећа која се баве подацима и технологијом; изазова да ће сигурност података постати фактор стреса за пољопривреднике; стварне опасности за сигурност од 'хаковања' и ометања; те етичких брига и повећаног стреса за раднике у вези са праћењем учинка и темпа рада радне снаге путем нових 'носивих' технолошких уређаја.

Што се тиче утицаја паметне пољопривреде на безбједност и здравље на раду, паметна пољопривреда и дигитализација понудиће већи број потенцијалних побољшања безбједности на радном мјесту, на примјер замјеном радне снаге капиталом и смањењем изложености ризику; унапређењем управљања системима за контролу процеса и безбједност; унапређењем безбједности машина и возила и руковања стоком; бољом превенцијом МКП-а; смањењем излагања пестицидима и опасним тварима; унапређењем равнотеже између радног и приватног живота пољопривредника; унапређењем здравља и безбједности путем нових технологија и уређаја за паметно праћење; те унапређењем безбједности у сектору шумарства већим коришћењем технологије сјече дрвета и даљинског управљања клиновима за обарање дрвећа.

Међутим, због спорог усвајања нових технологија, наведено неће донијети тренутно рјешење за изазове у смислу великог броја несрећа и безбједности и здравља у овом сектору. Кључни изазов који остаје јесте како обезбиједити ефективно усвајање тих технологија. То је повезано са варијаблама као што су приход и величина пољопривредног газдинства, старосна доб и ниво образовања пољопривредника, употребљивост одређене технологије, те индустријска и додатна подршка пољопривредницима (услуге подршке пословању пољопривредника).

⁽¹⁾ Дигитални интензитет — мјера у којој дигиталну трансформацију у секторима обликују улагања предузећа у 'дигиталну' имовину као и промјене у начину на који предузећа приступају тржиштима и интеракцији са клијентима и добављачима, (врста) људског капитала и вјештине које су потребне те начин на који је производња организована.

Потребно је исто тако да се вреднују нове технологије да би се видјело да ли доносе неке нове или додатне ризике на радном мјесту, као што су нови ергономски ризици. Потребно је да се успоставе безбједносни протоколи и системи вредновања/сертификовања у области безбједности и здравља на раду за технологије паметних пољопривредних газдинстава. Осим тога, заједничка употреба неколико система вјештачке интелигенције (енгл. 'artificial intelligence' – AI) могла би потенцијално да направи 'гужву' на пољопривредном газдинству, уз присуство више технологија које су у међусобној интеракцији те да тиме вишеструко повећа ризик. Нове паметне технологије такође би могле да повећају број усамљених радника у шумарству и пољопривреди, с обзиром да су високи нивои монотоније и стреса раније повезивани са увођењем нових аутоматизованих технологија у пољопривреди и шумарству, као што су аутоматизовани системи за мужу (АСМ).

Слично томе, стални и дуготрајни ризици у овом сектору (као што су несреће повезане са тракторима и другом механизацијом и руковањем животињама, клизање, спотицање и падови, те употреба моторних пила) и даље су у великој мјери неријешени. Нове дигиталне технологије ће само дјеломично понудити рјешења за ове врло озбиљне ризике, при чему ће за постизање побољшања често бити потребни цјеловитији приступи безбједности и здрављу.

Генетичко побољшање још је један технолошки развој који има потенцијал да преобрази европску пољопривреду. Побољшања би могла да укључују повећање приноса и квалитета усјева, смањење потребе за гнојивима, производњу усјева који су отпорнији на штеточине или болести (чиме би се смањила употреба пестицида) те смањење потреба за водом или енергијом, чиме би се смањиле емисије стакленичких гасова.

Смањење употребе пестицида путем таквих генетичких побољшања нарочито би довело до значајног унапређења безбједности и здравља пољопривредника и шумарских радника. Међутим, упркос томе што европској пољопривреди нуде више потенцијалних користи, допринос који генетичке технике узгоја, укључујући нове технологије узгоја, доносе у смислу унапређења здравља и безбједности на раду биће у догледној будућности вјероватно ограничен због законодавне и регулаторне несигурности и високог нивоа отпора у друштву према прихватању таквих технологија.

Утицај климатских промјена

Климатске промјене ће значајно утицати на пољопривредну производњу. С једне стране, приноси усјева у сјеверној Европи могу да се повећају због пораста температуре, а одређени усјеви могу да се прошире сјеверније. С друге стране, суша и топлотни стрес на биљкама и животињама, промјене фенологије усјева и ширење штеточина и болести биљака негативно ће утицати на производњу у другим специфичним регијама (WMO, 2020). Промјене образаца падавина такође ће утицати на овај сектор, доводећи до повећања потребе за наводњавањем. Пољопривредници ће морати да промијене врсте усјева које узгајају, уз прилагођавање узгоја па чак и пасмина животиња тако да одговарају климатским условима који се мијењају. У сектору шумарства ће бити потребне техничке мјере као што су ефикасне противпожарне препреке и стално чишћење шуме за умањивање ризика од шумских пожара, јер екстремне врућине повећавају вјероватноћу њиховог јављања. Интензивна врућина, ризик од пожара и промјенљиви обрасци падавина такође би могли да утичу и на одабир врсте дрвећа које ће се садити у новим шумама, са преласком на врсте отпорне на сушу и високе температуре, или чак мање запаљиве врсте дрвећа. Свеукупно гледано, климатске промјене допринијеће непредвидивости и повећању ризика за усјеве, животиње и пољопривреднике.

Други еколошки притисци који утичу на сектор пољопривреде су одређеност ЕУ да смањи употребу пестицида путем своје Директиве о одрживој употреби пестицида ⁽²⁾ те општи помак Европске комисије према праксама интегрисаног сузбијања штеточина (енгл. integrated pest

⁽²⁾ Директива 2009/128/ЕС Европског парламента и Савјета од 21.10.2009. године о успостављању оквира за дјеловање Заједнице у постизању одрживе употребе пестицида.

management – IPM) ⁽³⁾. То је додатно појачано амбициозним циљевима смањења употребе пестицида у ЕУ стратегији од поља до стола ⁽⁴⁾, која за циљ има смањење употребе пестицида за 50% до 2030. године.

Регулативе о стакленичким гасовима и заштити околиша (нпр. у вези са пестицидима) такође ће повећати притисак на пољопривреднике и шумарске раднике, обавезујући их да измијене пољопривредне праксе како би биле еколошки прихватљивије и да генерално унаприједи своје учинке на околиш.

Климатске промјене ће такође значајно утицати на безбједност и здравље на раду у овом сектору. Екстремне временске појаве, излагање топлоти и сунцу, болести које се преносе инсектима, излагање прашини и пестицидима, повећана употреба пестицида у борби против пораста броја инсеката и ризици специфични за шумарство (екстремна опасност у рашчишћавању дрвећа оштећеног временским неприликама и инсектима) само су неки од ризика. Радне праксе у пољопривреди и шумарству мораће се прилагодити да би се утицај ових радних ризика свео на минимум. Мјере за рјешавање ризика могле би да обухвате обезбјеђивање довољног хлада за раднике, употребу нерелевантних површина за заштиту од свјетлости, обезбјеђивање довољних система за вентилацију и хлађење, прилагођавање радног времена и планирање рада ради избјегавања врућина и екстремних временских прилика, те усвајање практичнијег приступа праћењу радних услова, као што је хидратација радника, тјелесна температура и сл. Могле би да помогну и друге мјере, као што су предиктивни системи за праћење временских прилика и програми за промовисање здравља на тему излагања сунцу и болестима које се преносе инсектима.

Што се тиче пракси интегрисаног сузбијања штеточина (видјети изнад), мораћемо оцијенити да ли би смањена употреба пестицида могла да утиче на здравље на раду пољопривредника и шумарских радника, на примјер повећањем ризика од мишићно-коштаних поремећаја (због повећања потребе за ручним уклањањем корова) и болести које се преносе инсектима (због повећања броја инсеката).

Утицај на трендове на тржишту рада

Самозапослени пољопривредници, који чине већину пољопривредне радне снаге у већини земаља (Merisalu et al. 2019) и даље ће бити доминантни на плану безбједности и здравља на раду у пољопривреди и шумарству. Већина самозапослених пољопривредника и шумарских радника није обухваћена законима о безбједности и здрављу на раду и врло ријетко су предмет инспекције, а уз то се несреће на раду и болести у овој групи врло ријетко пријављују; осим тога, имају ограничен приступ ресурсима и обуци за безбједност и здравље на раду и немају средстава за улагање у нову, безбједнију механизацију и пољопривредну инфраструктуру. Међутим, овај проблем неће бити ријешен све док се не буде тачно пријављивао прави обим несрећа и обољења у овом сектору, с обзиром да су несреће које се односе на многе категорије радника искључене из службених података. На примјер, слање података Еуростат-у у сектору пољопривреде и шумарства није обавезно за самозапослена лица и чланове породице, јер се они не сматрају 'запосленицима'.

Штавише, честа употреба сезонских и привремених радника у одређеним пољопривредним дјелатностима, као што је хортикултура, носи додатне ризике због недовољне обучености, недостатка здравственог надзора и културних/језичких баријера, а у неким случајевима укључује и рад на црно. COVID-19 је истакао акутност неких од наведених изазова у области безбједности и здравља на раду, али и општу ситуацију у вези са животним и радним условима сезонских радника.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/sustainable_use_pesticides/ipm_en

⁽⁴⁾ Саопштење Комисије Европском парламенту, Савјету, Европском економско-социјалном одбору и Одбору регија — Стратегија од поља до стола за поштен, здрав и еколошки прихватљив систем производње хране (COM(2020) 381 финално).

Главни организациони изазови у сектору указују на дуготрајне структурне проблеме, који су нарочито повезани са тржиштем рада, организацијом пољопривредног газдинства и профитабилношћу, а који су сви блиско повезани са социо-економским факторима. Многе недостатке на тржишту рада (велики број samozапослених, привремених, сезонских, мигрантских, породичних и старијих радника) који утичу на услове безбједности и здравља на раду у овом сектору тешко је отклонити, док укупна профитабилност малих пољопривредника (ниски приходи и марже цијена хране) остаје неријешена. Непостојање пристојних прихода и дохотка међу малим пољопривредницима поткопава инклузивне и превентивне приступе управљању, као што су ефективне праксе управљања безбједношћу и здрављем на раду, те ограничава улагања у нове безбједније технологије, обуку и развој вјештина (из безбједности и здравља на раду), као и пристојније плате и радне услове за сезонске раднике.

Трговина и привреда

Трговина такође може да има утицај на аспекте безбједности и здравља на раду, нарочито у смислу **биолошких узрочника и инвазивних врста**. Што се тиче сектора пољопривреде, глобална трговина може да подстакне кретање страних врста, преносника и штеточина, који могу да донесу нове или новонастале утицаје на здравље и безбједност пољопривредника и шумарских радника уколико се неким врстама дозволи да заузму мјесто међу локалном фауном и флором. На примјер, ширење болести одумирања јасена и бријестовог поткорњака, које повећава ризике у шумарству, проистекло је из међународног кретања дрвне грађе и дрвета. Осим тога, пољопривредне организације изразиле су забринутост због слабијих еколошких стандарда и стандарда безбједности хране код увоза хране, при чему **стандарди безбједности и здравља на раду и радно-правни стандарди у трећим земљама знају да буду знатно нижи**.

Закључци

ЕУ стратегијом од поља до стола препозната је важност Стуба социјалних права ЕУ и његова примјена у овом сектору, али је и поред тога данас у пољопривреди и даље присутан велики социо-економски дефицит због ниске профитабилности и ниских прихода многих малих пољопривредника (који чине већину пољопривредника), што поткопава социјалну одрживост пољопривреде и шумарства. Овај социо-економски дефицит утиче на способност сектора да у потпуности прихвати и контролише растуће трендове, као што су дигитализација, климатске промјене, друштвени притисци и кретања на тржишту рада, и увелико је повезан и са ниским нивоом безбједности и здравља односно заштите на раду у овом сектору.

За успјешно рјешавање будућих изазова у области безбједности и здравља на раду у овом сектору, биће важно на свеобухватан и кохезиван начин ријешити постојеће, структурне и будуће проблеме:

- недостатак улагања и прихватања нових паметних и безбједнијих технологија и механизације,
- све већи број ризика повезаних са климатским промјенама и изазова за здравље на раду,
- недостатак транспарентног извјештавања и генерално непрецизно извјештавање о несрећама на раду и болестима у сектору, нарочито за samozапослена лица,
- чињеница да нема јасног регулаторног оквира за безбједност и здравље на раду којим би се штитили пољопривредници и шумарски радници и управљало безбједношћу и здрављем на раду, нарочито за samozапослена лица,
- недостатак културе превенције (пољопривредници и шумарски радници обично придају мали значај безбједности и здрављу у односу на друга конкурентна питања) као и значајан дефицит вјештина и знања, нарочито у области безбједности и здравља на раду,
- постојање распрострањене атипичне, а понекад и нерегуларне праксе запошљавања,

- недостатак одговарајућих ресурса инспекције рада за борбу против непријављивања радника и обезбјеђивање одговарајуће заштите сезонских и мигрантских радника у овом сектору,
- питање недовољних прихода пољопривредног газдинства и недовољног времена за управљање квалитетом за давање приоритета питањима безбједности и здравља на раду, нарочито код малих и породичних пољопривредника.

Препоруке за мјере за безбједност и здравље на раду

- **уврстити питања безбједности и здравља на раду у израду и дизајн** нових дигиталних, прецизних и паметних пољопривредних технологија (и прилагодити просторни распоред пољопривредних газдинстава),
- **прилагодити технике процјене ризика** и обуку из здравља и безбједности ради узимања у обзир нових технологија као што су роботи и колаборативни роботи, вјештачка интелигенција,
- активно подстицати употребу технологије за побољшање безбједности коришћењем паметних сензора, интернета ствари, вјештачке интелигенције и паметне личне заштитне опреме,
- прилагодити процјену ризика, дизајн радног мјеста и иницијативе за подизање свијести ради узимања у обзир околности климатских промјена, уз обезбјеђивање да процјене ризика нарочито морају да одговоре на понекад екстремне временске услове који се знају мијењати од једног тренутка у години до другог,
- унаприједити културу превенције у сектору, у складу са међународним иницијативама, као што су Култура безбједности и управљање ризицима у пољопривреди (енгл. Safety Culture and Risk Management in Agriculture – SACURIMA) ⁽⁵⁾ и иницијатива Визија нула несрећа Међународног удружења за социјално осигурање (ISSA), успостављањем посебне секторске кампање за превенцију или **европске мреже за безбједност и здравље у пољопривреди**,
- спроводити посебна истраживања о питањима безбједности и здравља у пољопривреди (нпр. о безбједности четвороцикала, превртању трактора, безбједносним технологијама за спречавање несрећа са пољопривредном механизацијом и паметној личној заштитној опреми).

Препоруке за политике повезане са безбједношћу и здрављем на раду:

- укључити податке о samozапосленим лицима у извјештавање Еуростат-а о безбједности и здрављу у шумарству и пољопривреди, те се позабавити и другим изазовима недовољног извјештавања о безбједности и здрављу на раду у овом сектору,
- промовисати ратификацију у националном законодавству Конвенције о пољопривреди МОП-а (и њеног Анекса о samozапосленим лицима) како би се обезбиједио минимални правни оквир за регулисање безбједности и здравља у овом сектору, нарочито у односу на samozапослена лица,
- укључити активности повезане са сектором пољопривреде и шумарства у стратегију ЕУ за безбједност и здравље на раду за период 2021–2027. и радне програме агенције EU-OSHA,
- у програм Хоризонт Европа укључити активности у области здравља и безбједности на раду и добробити у пољопривреди и шумарству,

⁽⁵⁾ <https://www.sacurima.eu/>

- успоставити везу између законодавства ЕУ у области безбједности и здравља на раду и услова заједничке пољопривредне политике (ЗПП) (пошто ставови организација послодаваца и радника у пољопривреди могу да се разликују по овом питању, о томе треба да се преговара),
- подстаћи државе чланице да у оквиру Стуба II својих планова ЗПП-а укључе безбједносне мјере и обуку (**Стуб II ЗПП-а** члан 15. Уредбе (ЕУ) бр. 1305/2013 ⁽⁶⁾ обухвата обуку и савјетовање о стандардима безбједности на раду или стандардима безбједности повезане са пољопривредним газдинством као прихватљиве за финансирање ако су уврштени у националне планове ЗПП-а),
- размотрити установљавање програма давања попушта за накнадно опремање системима за заштиту од превртања (ROPS) (и појасевима), који је у примјени у Сједињеним Државама ⁽⁷⁾ и Аустралији (Day et al., 2005), с обзиром на значајан број смртних случајева и повреда насталих услјед превртања пољопривредних возила (нарочито трактора, а у неким земљама и четвороцикала и сличних возила).

⁽⁶⁾ Уредба (ЕУ) бр. 1305/2013 Европског парламента и Савјета од 17.12.2013. о подршци руралном развоју из Европског пољопривредног фонда за рурални развој (EAFRD) и о стављању ван снаге Уредбе Савјета (ЕЦ) бр. 1698/2005, ОЈ L 347, 20.12.2013., стр. 487-548.

⁽⁷⁾ <https://www.ropsr4u.org/>

Европска агенција за безбједност и здравље на раду (EU-OSHA) доприноси да Европа постане безбједније, здравије и продуктивније мјесто за рад. Агенција истражује, развија и дистрибуира поуздане, балансиране и непристрасне информације о безбједности и здрављу и организује паневропске кампање за подизање свијести. Агенцију је формирала Европска унија 1994. године. Сједиште Агенције је у Билбау у Шпанији. Окупља представнике Европске комисије, влада држава чланица, организација послодаваца и радника, као и водеће стручњаке у свакој од држава чланица ЕУ и шире.

Европска агенција за безбједност и здравље на раду

Santiago de Compostela 12, 5. спрат
48003 Билбао, Шпанија
Тел. +34 944358400
Факс +34 944358401
Имејл: information@osha.europa.eu

<http://osha.europa.eu>

Publications Office